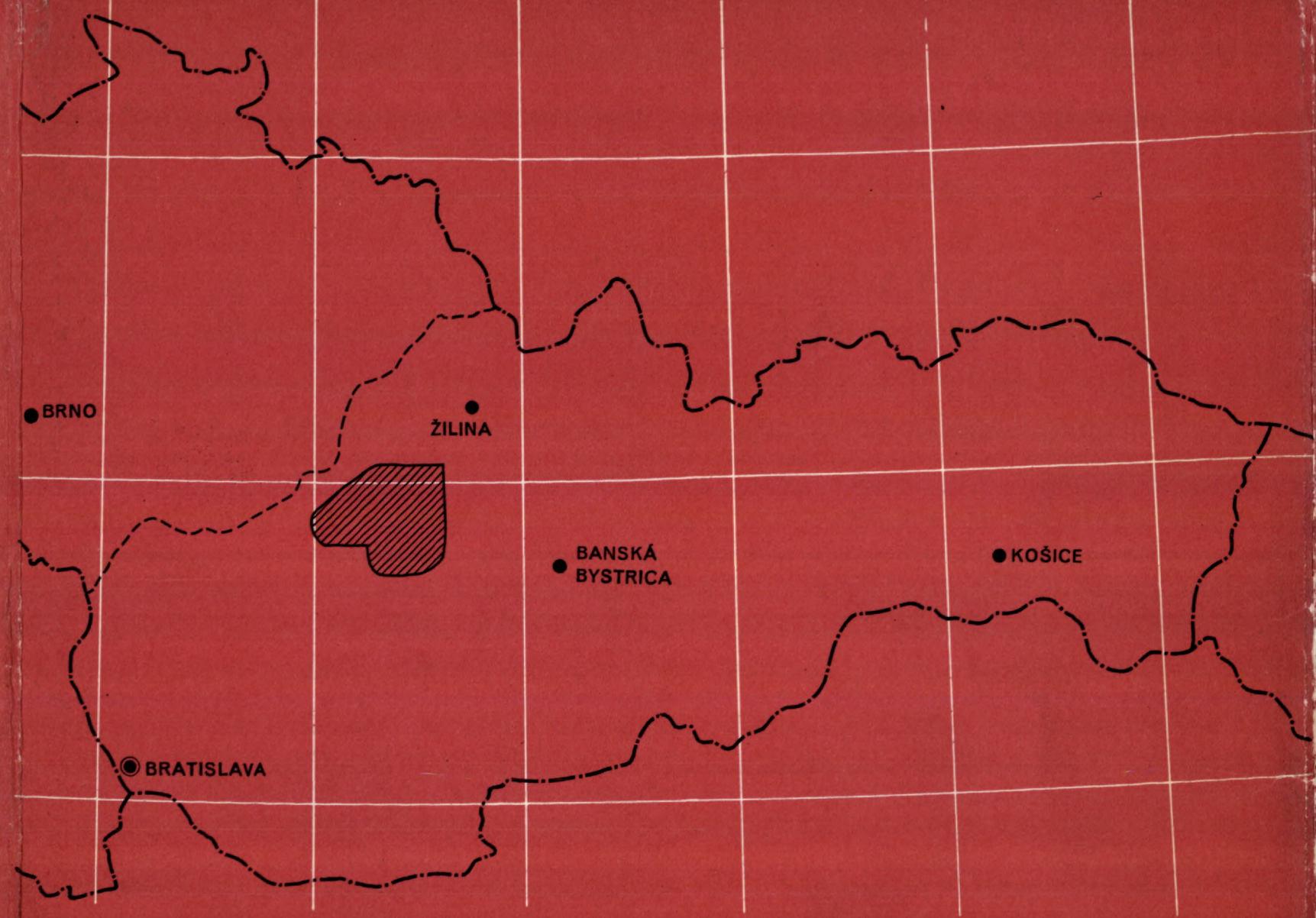

Nový štít

REGIONÁLNE GEOLOGICKÉ MAPY SLOVENSKA

1:50 000

MICHAL MAHEĽ – 1981

GEOLOGICKÁ MAPA STRÁŽOVSKÝCH VRCHOV

GEOLOGICKÝ ÚSTAV DIONÝZA ŠTÚRA – BRATISLAVA

Vydal Geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava, v spolupráci so Slovenskou kartografiou, n.p., Bratislava. Odborný obsah spracoval Geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava. Riaditeľ GÚDŠ: Ján Gašparík. Kartograficky spracovali: František Beleš, Ing: Ivan Schnell a Peter Hodul. Technický redaktor: František Beleš. Obálka: Rudolf Púchy. Redakčná uzávierka: 2.12.1976. Schválené Slovenským geologickým úradom č. 60/89/81-4.
Spracovala a vytlačila Slovenská kartografia, n.p., Bratislava. Zodpovedná redaktorka: Mária Uherčíková. Technická redaktorka: Ľudmila Geriaková. Podkladom pre Geologickú mapu Strážovských vrchov je upravená Základná mapa ČSSR v mierke 1:50 000. Stav k 1.1.1971. Súhlas na využitie podkladov povolený rozhodnutím SÚGK č. 4-1833/74. Tlač v júni 1982. Vyšlo v júni 1982. 1. vydanie. Náklad 500 kusov. EP a výr. č. 81 557. Papier 622 171, 130x95 cm, 120 g/m². PH: mapová časť 3,18, obálka 1,05. VH: mapová časť 5,24, obálka 1,74. Druh tlače: ofset.

© Geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava 1982
Topografický podklad © Slovenský úrad geodézie a kartografie 1982

79-901-82
18/20 Kčs 25,-

Naša mapa zahrňuje, s výnimkou malých okrajových častí (Drieňov vrch, severné časti Maňínskej vrchoviny), v podstate celé Strážovské vrchy. Znácorňuje tak stavbu jedného z najzložitejších pohorí. Strážovské vrchy sú totiž našim najkomplexnejším jadrovým pohorím so zastúpením všetkých tektonických jednotiek. A každá z nich má znaky celokarpatského významu, a to tak v obsahu ako aj v štruktúre, súčasne však vykazujú niektoré osobitosti.

KRŠTALINIKUM SUCHÉHO A MALEJ MAGURY sa vyznačuje rovnomerným zastúpením metamorfítov, migmatitov a granitoidov. Grafické ruly tvoria iba ložné telesá v hrúbke niekoľko dm až m, v biotitických pararulách s kremíťmi pararulami. Amfibolitové horniny tvoria drobné telieska.

Migmatity vystupujú v samostatných pruhoch. Nebulitické migmatity vystupujú podradnejšie. Osobitosťou je striedanie pararúl s granitmi, miestami z metra na meter pri zachovaní ostrých („suchých“) kontaktov bez prejavov migmatizácie pararúl.

Granitoidy sa vyznačujú pestrosťou petrografického charakteru s rýchlymi zmenami na malú vzdialenosť. Neobvyklé je hojné zastúpenie kyslejších typov: pegmatitických a apliticko-pegmatitických granitov.

Osobitný typ predstavujú leukokrátne aplitické granity až granodiority s nápadnými granátmi roztrúsenými v hornine ako samostatné jedince i ako hniezda veľké až 2 cm. Biotitické granodiority — horniny typické pre jadrové pohoria a autometamorfované granitoidy sú zastúpené podradnejšie. Pestrosť granitoidných hornín zvyšujú výskyty melanokrátnych dioritov, granodioritových porfyritov a ojedinele kremenných porfyrov. Pozoruhodný je nedostatok svorov, malý rozsah diafortitov, fylonitov a mylonitov.

Pararuly, migmatity a čiastočne i granitoidy vykazujú jednotný charakter foliačných predalpínskych plôch S₁ s prevládajúcimi smermi v jv. časti SSV-JJV až S-J. Väčšina plôch S₁ je strmo vztýčená, lokálne až kolmá. Smerom k severu s približovaním sa k pruhu obalového mezozoika dochádza k pootočeniu štruktúr do smeru JV-SV až V-Z viac menej súběžne s priebehom alpínskych štruktúr. Sklony štruktúrnych elementov sú tu menšie a výrazne s antiklinálami a synklinálami v pararulách i v migmatitoch antiklinálne i synklinálne formy.

Na rozdiel od väčšiny kryštalických jadier ani v Suchom ani v Malej Magure nie sú výrazné alpínske plochy ani plochy bridličnatosti, ani plochy S₂, ani mezozoikum zavrásnené uprostred kryštalických komplexov. Južný a západný okraj kryštalinika lemuje mladšie zlomy.

MALOMAGURSKÁ JEDNOTKA
- začína spodnotriasovými kremencami a končí sa flyšoidným albom. Stratigrafický sled členov je nasledovný:
- spodnotriasové kremence často lavicovité; v ich nadloží miestami tenké pestré werfénske bridlice kampilského veku
- gutensteinské vápence majú popri vložkách brekciovitých, červíkovitých a laminovaných vápencov i polohy dolomitických vápencov a dolomitov i vložky organodetrilitických vápencov
- ladin a karn zastupujú šedé dolomity často lavicovité, vo vrchnejších polohách doskovité
- vložky tmavých ílovitých, piesčitých bridlic; sú azda ekvivalentom lunzských vrstiev

V čelovej časti príkrovu vápence prerastené rohovcami siahajú do spodného albu.

Najmladší člen, alb-cenoman, vykazuje flyšový charakter, miestami s hrubšími polohami pieskocov, s vložkami zlepcov, s exotickým materiálom a v bazálnej časti s vápencovo-slieňovcovými brekciami,

- Belianska jednotka má sled:
- krinoidové a piesčito-krinoidové vápence spodného a stredného liasu
- pre najvrchnejší lias a doger sú zvlášť charakteristické krinoidové biosparity s vložkami lumachelových vápencov s Bositra
- červené hľuznaté vápence a ružové i svetlošedé biomikrity zastupujú malm a titón
- valangin a spodný hoteriv spravidla chýba
- vrchný hoteriv až apt zastupujú organodetrilitické vápence s rohovcami
- vápencový komplex sa končí vápencami spodného albu, husto prerastenými čiernymi rohovcami
- vo flyšovom súvrství stredného až vrchného albu sú šošovky glaukonicitických vápencov a kalciferulových vápencov

M a n í n s k a j e d n o t k a vykazuje variabilnejší charakter väčšiny svojich členov (jury a spodnej kriedy) hlavne dogeru, kde sú častejšie hlbokovodné silicity a rádiararity. Krajnými typmi sú podmanínsky s viacerými členmi hlbokovodnejšími a manínsky vývin s. s. s plytkovodnými členmi v slede:

- lias — piesčité a piesčito-krinoidové vápence
- doger — silicity až rádiararity; u maňínskeho typu s. s. ešte i plytkovodné červenohnedé, miestami slabokrinoidové vápence
- vo vrchnom dogeri (od batuly) a v malme červené hľuznaté vápence, vyššie ružové a šedé biomikrity
- spodný neokom — slienité vápence s hľuzami rohovcov, naspodku kalpionelové, vyššie nanokonové; u podmanínskeho až do albu. U maňínskeho vývoja s. s. podstatnú časť neokómu zastupujú organodetrilitické vápence, miestami brekciovitité vápence a brekie (svahová fácia)
- pre maňínsku jednotku s. s. je charakteristický hiát nerovnomerného stratigrafického rozpätia miestami medzi aptom a albom, inde v spodnom albe, ba v niekoľkých profiloch celý alb chýba
- flyšoidné súvrstvie sa začína pelagickými pestrými slienitými bridlicami, niekde cenomanskými, inde vrchnoalbskými.

Viaceré členy maňínskej jednotky, dogerom počnúc a cenomanom končiac, vykazujú faciálnu variabilitu od typov plytkovodných, prahových po hlbokovodno trogové. Prvé sú blízko členom belianskej série, druhé členom zliechovskej série.

V štruktúrnom ohľade krížňanský príkrov v Strážovských vrchoch sa vyznačuje:

- digitáciami regionálnymi i lokálnymi, čelovými vrásami; šupinami po strechových digitáciách, ležatými vrásami so späťnými vrásami.
  - spodnoaniské až strednoaniské šedé vápence
  - pestré vápence (schreyeralmské), sčasti hľuznaté, sčasti krinoidové vápence,
  - stredný anis až spodný ladin
  - wettersteinské vápence prevažne koralovo-hubovej subfácie — ladin až spodný karn
  - svetlé dolomity — karn až norik (?)
- Strážovský príkrov predstavuje samostatný štruktúrny element, najčastejšie v nadloží bebravského čiastkového príkrovu. Miestami chočský príkrov v podloží strážovského príkrovu je silne redukovaný a laterálne ho zastupuje strážovský príkrov.

CHOČSKÝ PRÍKROV buduje „melafýrová“ séria, čiernovážska, bielovážska a bebravská jednotka. „Melafýrová“ séria vystupuje len v južnej časti pohoria vo forme šupín na báze príkrovu zastúpené spodnotriasovými členmi.

Čiernovážska jednotka buduje spravidla bazálnu časť chočského príkrovu. Začína gutensteinskými vápencami anisu s polohami dolomitov. Jej charakteristickým členom sú mocné, obyčajne tmavošedé dolomity. Lunzské vrstvy vystupujú uprostred dolomitov len ako tenké nepravidelné vložky. Mocnejšie komplexy svetlých vrchnotriasových dolomitov (hlavne v severnej časti pohoria) majú polohy lavicovitých a doskovitých slienitých dolomitov a vložky pestrých ílovitých bridlic — ekvivalent keuperu.

Mladšie členy vystupujú v kompletnej slede od rétu po spodný neokom (viď legendu). Z nich zvlášť charakteristické sú: rétické šedé organogénne vápence; liasové krinoidové vápence a najvyšší člen tmavošedé bridlice, slieňovce a piesčité vápence hoterivu.

V čelovej časti chočského príkrovu mladšie členy sú intenzívne prevrásnené, prípadne vystupujú v prevrátenom slede v spodnom krídle ležatej vrásy.

Bielovážsku jednotku charakterizujú reiflingské vápence a lunzské vrstvy. Hlbokovodnejšie rohovcové vápence, laterálne i vertikálne prechádzajú do masivných vápencov s ojedinelými rohovcami.

Pre Strážovské vrchy je charakteristická prítomnosť karditových vrstiev.

V južných častiach Strážovských vrchov bielovážska jednotka len lokálne vystupuje ako samostatný tektonický element v nadloží čiernovážskych šupín. Väčšie rozšírenie má v strednej a západnej časti pohoria s vytiahnutými ležatými vrásami dlhými niekoľko km, pri hrúbke sotva 200 — 300 m. Výrazné je laterálne zastupovanie sa čiernovážskej a bielovážskej jednotky v štruktúrnom pláne chočského príkrovu.

Pre bebravskú jednotku sú charakteristické mocné dolomity vrchného triasu, predovšetkým však stredného triasu, typu wettersteinských dolomitov, často brekciovitité, lokálne stromatolitové s evonospongióvnymi textúrami. Uprostred nich sú nepravidelné telesá svetlých, často riasových vápencov, biosparity s menlivým obsahom dasykladacej a s organoklastami. Ďalším znakom bebravskej jednotky je prítomnosť lunzských vrstiev, i keď tenkých a karditových vápencov (podobných ako v bielovážskej jednotke).

V horskej skupine Malenice, v čelovej časti príkrovu, je bebravská jednotka prevrásnená s nadložným strážovským príkrovom. Zastupuje tu podstatnú časť chočského príkrovu.

STRÁŽOVSKÝ PRÍKROV charakterizujú mocné svetlé strednotriasové vápence (ladin — spodný karn) a schreyeralmské vápence. Jeho stratigrafický sled je nasledovný:
- spodnoaniské až strednoaniské šedé vápence
- pestré vápence (schreyeralmské), sčasti hľuznaté, sčasti krinoidové vápence,
- stredný anis až spodný ladin
- wettersteinské vápence prevažne koralovo-hubovej subfácie — ladin až spodný karn
- svetlé dolomity — karn až norik (?)
Strážovský príkrov predstavuje samostatný štruktúrny element, najčastejšie v nadloží bebravského čiastkového príkrovu. Miestami chočský príkrov v podloží strážovského príkrovu je silne redukovaný a laterálne ho zastupuje strážovský príkrov.

Paleogén vystupuje v príbradlovej zóne a vo vnútorných kotlinách, hlavne hornonitrianskej, až jej výbežku v bánovskej kotline.

Z príbradlovej zóny na našej mape sú len časti okrajových kotlin prečínskej a pružinskej. Zbytky paleogénu sú známe i u Mojtna. V prečínskej kotline na báze paleogénu sú karbonatické brekie ilerdu, vo východnejšej domanižskej bazálna časť začína cuisom. Nadložný lutětsky flyš vykazuje hojnosť zlepcov a brekcií (prejavy nepokoja počas sedimentácie). Príznačné je postupné zoslabovanie tektonického postihu smerom k vnútrajšku.

V hornonitrianskej a bánovskej kotline paleogénny sled začína karbonatickými zlepcami a brekciami i s numulitovými vápencami veku vrchný lutět. Nadložný flyš laterálne prechádza do mocných okrajových zlepcov. Panónske vplyvy makrofauny naznačujú južný typ centrálne-karpatského paleogénu.

Paleogénna tektonika v Strážovských vrchoch nemá zjednocujúci charakter ako v iných jadrových pohoriach, naopak, rozčleňuje ich na viacero morfoštruktúrnych celkov.

Celé Strážovské vrchy sú popresekávané systémami zlomov smeru SZ-JV až SSZ-JJV i zlomami smeru S-J. Vedľa týchto priečných zlomov osobitný význam majú zlomy závadský pri južnom okraji kryštalického jadra Suchého i malomagurský pri južnom okraji jadra Malej Magury, sprevádzané sústavou redukovaných šošoviek krížňanského príkrovu. Jedná sa o prešmyky kryštalinika nielen cez mezozoikum ale i cez paleogén.